

Izhaja

vsak četrtek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošiljajo uredništvu lista „Mir“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osební pogovor od 11. do 12. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.

Rokopisi se ne vračajo.

Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Nefrankovani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasiló koroških Slovencev

Velja

za Avstro-Ogrsko . . . K 4—
» Nemčijo . . . » 5—
» ostalo inozemstvo . . . » 6—
za celo leto.

Naročnina naj se plačuje vnaprej. Posamezna številka velja 10 h.

Za oglasila se plačuje po 10 h, med besedilom po 20 h za 1 cm² vsakokrat; minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 15 h, za parte po 20 h za 1 cm². Za male oglase se plačuje po 4 h, debelo tiskano 6 h za besedo vsakokrat; minimum 40 h. Za izvestilo pri upravníštvu 40 h posebej. Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov: Upravníštvo lista „Mir“ v Celovcu, Vetrinjsko obmestje št. 26. Poštnohranilnični račun št. 96.232.

Leto XXXV.

Celovec, 10. novembra 1916.

Št. 45.

Koerberjev kabinet.

S pismom z dne 31. oktobra je cesar imenoval za svoje ministre: tajnega svetnika dr. Franca Kleina za pravosodnega ministra, generalnega polkovnika tajnega svetnika barona Friderika pl. Georgija za domobranskega ministra, tajnega svetnika barona dr. Maksa Hussareka pl. Heinlein za ministra za uk in bogočastje, tajnega svetnika barona Otokarja pl. Trnko za ministra za javna dela, drugega predsednika upravnega sodišča, tajnega svetnika barona Ervina pl. Schwardzenau za ministra notranjih stvari, tajnega svetnika dr. M. Bobrznyskega za ministra za Galicijo, sekcíjskega načelnika dr. Stibrala za trgovinskega ministra, sekcíjskega načelnika Karola Mareka za finančnega ministra, generalnega majorja Ernesta Schaibleta za železniškega ministra, in tajnega svetnika grofa H. Clam-Martínica za poljedelskega ministra.

Iz prejšnjega kabineta so ostali torej samo domobranski minister Georgi, naučni minister Hussarek in minister za javna dela Trnka. Koerberjevo ministrstvo je uradniško.

Tako sestavljeni kabinet je najtopleje pozdravila nemška levica, ker je v kabinetu najboljše zastopana. Njeni možje so: Koerber, Marek, Schwardzenau, Klein, Stibral in Schaible. Zadovaljni so tudi Čehi, ki so ohranili dva ministrska sedeža, za katera so se bali. Posebno pozornost vzbuja v javnosti imenovanje grofa Clam-Martínica, ki je voditelj češkega konservativnega veleposestva, moderno naobražen, inteligenten mož. Poljaki so dobili zopet samo enega ministra. Svoj čas so imeli po dva. Zato pa dobe samostojno upravo. Krščanski socialci imajo samo enega pristaša dr. Hussareka in nasproti sedanjemu kabinetu stoje ob strani, čakajoč dejanj. Socialni demokrati so zadovoljni, ker jim je bil Koerber za časa prvega ministrskega predsedstva všeč.

Kako so pozdravili Koerberjev kabinet slovenski listi? Mi smo svoje stališče nasproti Koerberjevi vladi že označili.

Mariborska „Straža“ piše: „Slovenci in Hrvati tudi v tem kabinetu niso dobili nobenega zastopnika. Marsikdo je mislil, da je pomen Jugo-

slovanov v Avstriji in njihovo izredno vrlo za držanje v vojski podrló marsikatero predsodke proti njim in da bo dr. Koerber računal s temi dejstvi. Toda kdor je tako mislil, se je motil. Slovenci in Hrvati od sestave Koerberjevega kabineta niso očarani.“ O izpremembi v železniškem ministrstvu piše „Straža“: „Za časa cele krize je stalo za železniškega ministra ime fml. Schleyerja v ospredju. Mož je krščansko-socialnega mišljenja, vsled česar je Koerber z ozirom na osebné razmere v železniškem ministrstvu in z ozirom na druge razloge opustil njegovo imenovanje. Sedanji železniški minister Ernst Schaible pripada k nemški levici in sicer k izrecno nacionalni struji.“

„Slovenec“ piše: „Nov kabinet imamo, nov tok; v kolikor bo ta boljši, kakor prejšnji, v kolikor bo izpolnil upanja, katera stavi nanj nemško časopisje — bomo videli. Težko delo bo imel Koerber, toda le tedaj bo svojo nalogo uspešno rešil in koristil ljudstvu in državi, če se bo držal načela, da so vsi narodi Avstrije izvršili na bojiščih v enaki meri svojo dolžnost, zato morajo tudi vsi priti v enaki meri do svojih pravic.“

„Slovenski Narod“ piše rezervirano: „Dr. Koerber in njegovi ministri hočejo vse storiti, da izide Avstrija iz sedanjih hudih časov politično in gospodarsko prenovljena. Škoda, da si novi ministrski predsednik ni poklical za sodruznika tudi moža, ki bi bil dober poznavalec zamotanega vprašanja na jugu monarhije, katerega srečna ureditev je eden glavnih pogojev bodoče veličine pričakovanega vsestranskega napredka države.“

„Edinost“ navaja izjave čeških listov in konča: „Kakor vidimo, se češki listi vseh barv postavljajo na isto stališče: mirnega pričakovanja. Ne odrekajo dr. Koerberju državnih sposobnosti in poštene volje, politiko svojo pa hočejo določiti šele po njegovih dejanjih. To bodi stališče tudi nas Slovencev!“ Puljski „Hrvatski List“ je povdarjal, da hrvatski narod sedaj nima drugega cilja kakor rešitev domovine in poraz sovražnikov. Potrdil je z dejanjem, da mu ta cilj ni samo prazna beseda. Iz tega sledi, da hvaležna beseda ne more biti zadostno priznanje za junaška dela in žrtve hrvatskega naroda. „Mi ne zahte-

vamo drugega, nego da se naše pravice v dejanju pripoznajo, in menda ne bo preveč drzna zahteva, naj bodo v ministrstvu zastopane pokrajine, ki so življenjske važnosti za monarhijo, od katerih je odvisna veličina vladajoče hiše. ki je naš narod kakor noben drugi z dušo udan, da sodeluje pri težkem delu državne uprave za časa vojske. Ni to samo zavoljo koristi našega naroda, marveč tudi na korist naše države in posebno vojnega pomena teh pokrajin. Ravno vojna važnost naših južnih dežel zahteva zastopnika, a naš narod, ki je dal Avstriji tudi slavne generale in najboljše admirale, bo imel tudi političnega človeka, ki bi znal varovati interese južne Avstrije.“

Poljska — samostojno kraljestvo.

V nedeljo, 4. novembra je bila v generalnem okrožju v Lublinu proglašena proklamacija:

Na prebivalstvo generalnega okrožja Lublin!

Njegovo Veličanstvo avstrijski cesar in apostolski kralj Ogrske in Njegovo Veličanstvo nemški cesar, trdno zaupajoč na konečno zmago njihovega orožja in prežeta z željo, da dasta srečnejšo bodočnost poljskim pokrajinam, ki so jih njihove hrabre armade izrgale ruskemu gospodstvu, sta se zedinila, da iz teh pokrajin napravita samostojno državo z dedno monarhijo in konstitucionelno ustavo. Natančnejša določila o mejah kraljestva Poljske si še pridružujeta. Novo kraljestvo bo v zvezi z obema zveznima državama dobilo jamstvo, ki je potrebuje za razvoj svojih moči. V lastni armadi naj dalje žive slavopolne izročitve poljskih armad prejšnjih časov in spomin na hrabre poljske sobojevnike v veliki vojni sedanjega časa. Njena organizacija, izobrazba in vodstvo se uredi po skupnem dogovoru.

Zvezna vladarja trdno upata, da se bodo želje po državnem in narodnem razvoju kraljestva Poljske sedaj pod danimi oziri na splošne politične razmere Evrope in na blagostanje in varnost njihovih lastnih dežel in narodov izpolnile.

Podlistek.

† Ivo Valtrič.

(Spomini na prijatelja.)

Kolikorkrat sem se tekom dolgotrajne vojske spomnil na Te, vedno me je obšlo veselo upanje: vsaj ta nam bo ostal. Prazno upanje! V predzadnjem „Miru“ stoji žalostna novica, da je padel na laškem bojišču poročnik učitelj Ivan Valtrič. Kar ne morem se vziveti v to misel, da se je zaprlo živo Tvoje oko in obledelo Tvoje rdeče lice. Da je izginil s Tvojega vedrega obličja vesel smehljaj in se vlegel nanj tihi, resni, smrtni mir. In vendar, človek si skoro ne upa izreči grozne besede, in vendar je res: ni Te več, umrl si. Umrl, Ti zdravja in življenja kipeči, Ti mladi, krepki, veseli tovariš Ivan Valtrič. Umrl v zorni mladosti triindvajsetih let.

Pred tremi in pol leta sva se seznanila. Bil je lep dan, nedelja popoldan. Našel sem Te v šolski sobi. Potrkam, odprem, sedel si za mizo in popravljal zvezke. Nikdar se še nisva prej videla, in vendar si mi prišel nasproti tako prijazno, s smehljajem na obrazu, kot bi se že od nekdanj poznala. „Ampak, g. učitelj, ali Vam ni dolgčas, tak lep dan in Vi tu v sobi?“ Ko si s smehom v obrazu in v očeh ponovil to besedo in mi odgovoril, sem takoj vedel, da ni mesta za dolgčas tam, kjer je toliko življenjskega veselja in dobre volje. Potem sva šla malo ven v lepo pomladansko naravo.

Nikdar mi ni bilo žal, da sem se seznanil ž

njim, v njegovi prijateljski družbi sem preživel marsikatero prijetno uro. Prijetno tudi zato, ker si se mogel pri vsej njegovi mladosti pri njem marsikaj zanimivega naučiti, to in ono zapaziti, kar se ne vjema s splošno izhrojeno in večkrat pogrešeno navado in šablono. Naj mi bo dovoljeno zapisati nekaj tozadevnih spominov.

Ivan Valtrič je bil, Ziljan po rodu, prikupljive, vesele narave, zdravje in sveža mladost sta kipela iz njega. Ni bil eden tistih študentov, ki tuptam pridejo iz naših šol, pa so tako zdelani in oslabiljenega zdravja, da bi sodili bolj v bolnišnico, kot pa da gredo na življenjsko delo, v pokoj, še predno so nastopili službo. Blagi pokojnik je vedel, da naše šole često zanemarjajo tako važno telesno vzgojo duha, ko enostransko bistrijo samo razum, a puščajo v nemar še bolj pomembno vzgojo volje in srca. Če šola torej vzgaja samo četrtno človeka, je vsakdo prisiljen, da za drugo poskrbi sam. In Ivan Valtrič je to tudi storil. Ljubil je šport in že kot učiteljski in gojenec S. D. D. v Celovcu ga je vneto gojil. Ljubil je telovadbo. Skoro vsak večer, če je pripuščal letni čas, si ga lahko našel na šolskem vrtu pri telovadnem drugu. Gojil je tudi sobno gimnastiko in mi je tozadevno tudi nasvetoval knjigo, ki daje izvrstna navodila v tem oziru. Tudi je imel naročen ljudsko-znanstveni medicinski časopis „Hyg“ iz Monakovega. Vsakomur ga je rad posodil, kdor se je zanimal zato. Bil je tudi turist in je ljubil naravo in naše gore. Ni si jih ogledoval samo od spodaj, temveč jim je splezal tudi na skalnato teme. Tudi v vojni je bil lansko leto prideljen smučkemu (ski) oddelku na Visokem Kleku.

Z enim stavkom: Ivan Valtrič je gojil ne le vzgojo duha (maturiral je z odliko, kot piše „Mir“ št. 42.), temveč tudi vzgojo telesa. Bil je prepričan, da zdrav duh prebiva zgolj v zdravem telesu. Od volje je odvisno, koliko je človek vreden. Od volje, ki človeška največja je moč, kakor pravi Gregorčič. Močna volja pa je mogoča le, če ima človek zdrave, krepke živce. Ti pa so spet mogoči le v zdravem telesu. Ivan Valtrič je skrbel za zdravo telo in je imel tudi samostojno, močno voljo. Niti dvajset let ni bil star, ko je nastopil službo, in vendar, kak nastop, kaka sigurnost, kaka samostojnost in samozavest! To ti je moralo imponirati, četudi si utegnil vsled teh njegovih lastnosti priti ž njim v konflikt.

Imel je pri vsej svoji mladosti že jako samostojno, trezno sodbo. Imel je bistre oko in dober spomin. Nekoč sva šla po cesti. Srečavala sva razne tuje obraze. Večkrat se nisem mogel domisliti, ali sem že videl tega in onega človeka, ali še ne. On pa je dejal: „Če človeka enkrat vidim in si ga ogledam, pa si za vedno zapomnim njegov obraz.“

Ivan Valtrič ni kadil tobaka in je bil abstinent, vsaj dokler je služboval na Jezerskem in ni bil poklican k vojakom. In to je bilo okrog dve leti. Dasi je hodil vsak dan trikrat v gostilno na hrano, se je vendar ves čas zdržal alkoholnih pijač. Zato je treba krepke, samostojne volje, in Ivan Valtrič jo je imel. Bil je prepričan, da ne prinaša zdržnost od opojnih pijač ne le nobene škode, temveč celo mnogoteri dobiček. In po tem svojem prepričanju je uravnal mladi dvajsetletni fant svoje življenje, pa naj si je

Veliki zapadni sosedni državi poljskega kraljestva pa bodeta na svoji vzhodni moji z veseljem videle na novo vstajati prosto, srečno in svojega narodnega življenja se veselečo državo.

Na najvišje povelje Njegovega Veličanstva avstrijskega cesarja in apostolskega kralja Ogrske generalni guverner Kuk.

Popolnoma enakoglaseč razglas je izšel tudi v generalnem okrožju Varšava.

Veselje v Varšavi.

Varšava, 5. nov. (Kor. ur.) Wolffov urad poroča: Do poznih ur zvečer so trajale vesele demonstracije na celi cesti pred kraljevim gradom po krakovskem predmestju do stanovanja generalnega guvernerja pl. Beselerja. Pred mestno hišo so peli tisoči odkritih glav, z voščenimi svečami v rokah, narodno himno. Povsod so se zbirale gručice in si dajejo proklamacije in milostni odlok iz časopisov čitati.

Galicija — s samostojno upravo.

„Wiener Zeitung“ priobčuje naslednje Najvišje lastnoročno pismo:

Ljubi dr. pl. Körber!

V smislu mojega z Njegovim Veličanstvom nemškim cesarjem sklenjenega dogovora se iz poljskega ozemlja, ki so ga naše hrabre čete iztrgale ruskemu gospodstvu, ustanovi samostojna država z dedno monarhijo in konstitucionalno ustavo. Tem povodom se ginjenega srca spominjam mnogih dokazov požrtvovalnosti in zvestobe, ki sem jih tekom moje vlade dobil od dežele Galicije in velikih in težkih žrtev, ki jih je ta dežela v sedanji vojski, izpostavljena najhujšim sovražnim udarcem, morala doprinesti v interesu zmagovite obrambe vzhodnih državnih mej, kar ji zagotavlja trajno pravico do moje najtoplejše očetovske skrbi.

Zato je Moja volja, da v trenutku, ko nastaja nova država, roko v roki s tem razvojem tudi deželi Galiciji dam pravico, da svoje deželne zadeve do polne meje tega, kar je v soglasju z njeno pripadnostjo državnim skupnosti in z njenim napredkom, samostojno ureja in tako s tem prebivalstvu Galicije podam jamstvo za njegov narodni in gospodarski razvoj. S tem, da Vam javljam to Svojo namero, pooblašam Vas, da izdelate za postavno udeležitev primerne predloge in Mi jih predložite.

Dunaj, 4. novembra 1916.

Franc Jožef I. r.
Körber I. r.

Rusini proti avtonomiji Galicije.

Dunaj, 6. nov. (Kor. ur.) Glasom izdanega komunikeja sta pod vtisom razglašene posebnega stališča Galicije v skupni seji obeh ukrajinskih parlamentarnih klubov predsedstvi obeh klubov odložili svoje predsedniške mandate. Pri nadaljni seji, ki ji je predsedoval starosta Romančuk, je bilo sklenjeno, sklicati za jutri vse ukrajinske poslance na zborovanje, da sklenejo slovesno pravno zborovanje.

Nemci in avtonomija Galicije.

V nedeljo so imeli nemški državni in deželni poslanci iz Češkega v Pragi zborovanje, na katerem je poročal posl. Pacher o uvedbi avtonomije

mislil ali rekel kdo, kar je hotel. Tudi v družbi, ko je večina omizja imela pred seboj rujno kapljico, mu ni upadlo srce. Če se je kdo norčeval iz abstinence, mu še na misel ni prišlo, da bi se je sramoval in se zbal tuje sodbe. Zato je bil prepogumen, presamostojen in tudi preponosen. Celo sam je privzel taktiko pivcev, ki se tako radi norčujejo iz abstinence, in jih je pobijal z istim orožjem, ko se je za zabavo sam pošalil z njimi in iz njihovih navad in potreb. Seveda, ne da bi hotel žaliti ali vsiljevati svoje mnenje, držeč se pravila, da je najboljša podlaga družabnega občevarja, če vsak sam razmišlja svoj pravec.

Za posedanje v gostilni mu ni bilo, razen v prijateljski družbi. Tu si je naročil svoj čaj ali kaj drugega in bil prav dobre volje. Rad je zahajal na kegljišče. Če je bilo to v gostilni, kamor je hodil na hrano, tedaj si večkrat sploh ni naročil nobene pijače, sicer pa si je dal prnesti limonado, pokalico, vodo s sladkorjem, kavo ali kaj podobnega.

Kakor pa je bil mnenja, da alkohol niti za odraslega človeka ni potreben, in da je glava bolj jasna, srce bolj polno pristnega, naravnega veselja in telo bolj sveže in krepko, če se človek zdrži alkohola, tako je bil pa tudi prepričan, da je alkohol za otroke strup. Zato je v šoli otroke navajal k popolni zdržnosti od opojnih pijač. Kdor ga je slušal in sledil njegovim koristnim navadam, mu je lahko po pravici hvaležen.

za Galicijo, ki jo je pozdravil kot podlago za novo ureditev Avstrije v smislu nemških zahtev. Sprejeta je bila tudi resolucija, ki pravi, da se naj skliče državni zbor, toda šele potem, ko bodo izvedeni gotovi ukrepi (nemške zahteve) in ustvarjeni gotovi predpogoji.

Kako je z vojsko.

Silovita laška ofenziva. Ruska pomoč za Romune.

Deveta laška ofenziva se je začela na Vseh svetih dan popoldne. Boji so bili strašno siloviti, kakor še nikdar prej. Z velikansko premočjo so navalili Italijani; naši možje in fantje pod Borovčevim vodstvom so vzdržali. Hrvatje in Slovenci so neprekosljivi junaki. Izrecno pohvaljen je bil 27. donobranski polk. Glavni boji so se vršili v Vipavski dolini proti višinam vzhodno od Vrtojbe, kjer so Italijani na ozkem prostoru zastavili sedem brigad, in na Krasu proti Lokvici in Kostanjevici. Sovražnik je zasedel Lokvico. Osem sovražnih divizij je napravilo tam sunek. Nadaljni sovražni sunek pri Lokvici čez Pečinko in ob cesti v Kostanjevico je bil ob največji izgubi za sovražnika zadržan. V južnem delu Krasa so ujeli 2200 Lahov. Lokvica leži v kotlini in nad njo se dviga višinska postojanka Pečinka. Tretji dan dopoldne so dali Lah mir. Popoldne so začeli napadati med Vrtojbo in Biljami. S protinapadi so bili vrženi zopet iz naših jarkov. Dne 4. so Italijani napadali na južnem delu Krasa pri Jamljah. Vsi napadi so bili zlomljeni. Dne 5. je laška sila precej pojemala. Artiljerija je bila zelo živahna pri Biljah, Hudemlogu in Jamljah. Dne 6. je nastal zopet mir. Velikopotezni načrt Italijanov se je ponesrečil. Z velikanskimi izgubami so le malo napredovali. Italijani imajo novo, francosko taktiko. Po velikanski artiljerijski pripravi in z minami delajo posamezne močne sunke z infanterijo v kratkih presledkih. Njihova ofenziva ne traja dolgo. Zato so pa ofenzive bolj pogosto. Zoper to taktiko je treba silno močne artiljerije, ker bi pehota sicer težko vzdržala vedno in vedno novih napadov, ker sovražna artiljerija obenem obstreljuje tudi rezerve. Čim dalje traja vojska, tem večji pomen dobiva artiljerija.

Tako so na francoskem bojišču vstavili Nemci francosko-angleško prodiranje s silno artiljerijo. Ves čas so se vršili boji, velika bitka pa 5. novembra. Na 20 kilometrov dolgi fronti od Le Sars do Bouchavesnes so bili Francozi in Angleži krvavo odbiti. Pridobili so le nekoliko v severnem delu gozda St. Pierre-Vaast. Nemci so zapustili tudi utrdbo Vaux, ki so jo zasedli Francozi. Pri Hardanmont in med Douaumont in Vaux se vršijo silni artiljerijski boji in boji z ročnimi granatami.

Romuni so se začeli vstavljati. Dobili so rusko pomoč. Francoski general Berthelot je romunske čete nanovo razvrstil. Na severno-vzhodni fronti so začeli poizkušati napadati. Južno-zapadno od Predeala so izgubili višino La Omu. Najslabše se jim pa godi južno od prelaza Roten-Turm, kjer napredujejo Nemci. Z obkoljevalnim napadom so bili pregnani z višin severno od Spini, kjer so pustili 10 oficirjev in 1000 mož kot ujetnike. Severno-zapadno od Campolunga in v dolini Jiula, južno od prelaza Šurduk napadajo Romuni.

V šoli je bil ljubezniv, pa tudi strog, mogoče prestrog, zlasti v začetku. Pa bil je pač novinec in kdo tu ne naredi kake napake? In znano je tudi, da nove metle dobro pometajo, posebno, če so iz tako zdravega in krepkega materiala, kakor je bil ta.

Za vse se je zanimal. Leta 1913. se je udeležil tudi velikega hrvaško-slovenskega shoda v Ljubljani. Tudi ta njegova pot v Ljubljano — pač zadnja je bila — ni brez zanimivosti. Z rajnim učiteljem Žigo Kastnerjem sta se nekaj zapoznala, a pot z Jezerskega do Kranja se vleče. Motala pa sta na razpolago samo eno kolo. Brez dolgega premišljevanja se vsede Žiga na kolo, zadaj se prisloni naš Ivan in hajdi proti Kokri. Med potom pa se je kolo, bodisi vsled lastne slabosti, ali pa vsled prevelike teže pokvarilo, in tako sta morala vendarle peš v Kranj. A kaj to njima, mladima korenjakoma! Prišla sta še pravočasno in še prezgodaj na kolodvor. Tam smo ju našli mi drugi, ki smo se vozili deloma z vozom in smo medtem posedali po Kranju. V prijateljstvu zdržena sta našla sedaj tako daleč narazen vsak svoj grob. Vrlji Žiga Kastner počiva ob ruski, Ivan Valtrič pa ob laški meji.

Pokoju se je poskusil tudi na igralškem odru. Kako dobro se še spominjam, ko si pred dvema letoma in pol igral vlogo domačega učitelja Klasa v „Desetem bratu“. Kak užitek je je bil poslušati dogovor med Teboj in med stri-

V Dobrudži ni nobene izpreembe. Poveljstvo je prevzel ruski general Saharov z gališke fronte. Na ruskem bojišču ni bilo bojev v velikem štilu. Ruski poizkusi, polastiti se zopet izgubljenih postojank na vzhodnem bregu Narajovke so se ponesrečili. Vrženi pa so bili iz postojanke z močnimi okopi pri Vitonjecu, kjer so izgubili 22 oficirjev, 1500 mož, 10 strojnih pušk in tri metala za mine. Pri Narajovki so poizkusili Rusi svojo srečo še s sedmerimi napadi, pa zaman, izgubili so še nekaj jarkov. Naša in nemška artiljerija na ruski fronti se je očitno zelo ojačila in popolnoma vstavila prodiranje Rusov. „Westminster Gazette“ poroča iz ruskega glavnega stana: Zagotavlja se, da so izvršene vse priprave za novo rusko ofenzivo z velikimi masami in vseh ruskih frontah, čas za to pa še ni določen.

Pomen Sarrallove armade v Macedoniji pada, ker se četverozvezi ni posrečilo pridobiti kralja Konstantina. V mestecu Katherini je prišlo med Venizelovimi in kraljevimi vojaki do spopada. Čete četverozveze so zasedle mesto, da so nadaljni boj med grškimi vojaki zadržale. V doglednem času na Grškem najbrž ne bo večjih izprememb, ker je kralj vzdržal.

Italijansko vojno poročilo.

Dunaj, 6. novembra. (Kor. ur.) Iz vojnega časnikarskega stana se poroča: 5. novembra. V odseku vzhodno od Gorice in na Krasu so se naše čete včeraj potrudile, da utrdijo zavzete postojanke kljub nagajanjem sovražne artiljerije. Z malimi ofenzivnimi sunki so razširile svoje zasedanje v odseku južno od ceste Opatjegasela v Kostanjevico in ujele 198 vojakov, ki so bili po večini ranjeni ali so bili na bojišču raztreseni. V bojih od 1. do 4. novembra je prišlo v naše roke vsega skupaj 8982 ujetnikov, med temi 270 oficirjev, kar zviša število od 6. avgusta na julijski fronti ujetih na 40.363, med temi 1008 oficirjev.

Dnevne vesti.

Duhovniške vesti. Za kn. šk. dvornega kaplana je imenovan vlč. g. dr. Oton Rainer, kaplan v Mišlatu. Dne 30. oktobra je bil na graški univerzi promoviran za doktorja teologije. Predstavljeni so vlč. gg. Lovro Božič, provizor v Apačah, kot provizor v Melviče; administrator Ivan Kienberger iz Ettendorfa v Kraig; Tomaž Schriefl, administrator v Prebly, za kaplana v Mišlat; kaplan Ludovik Wegmann iz Poreč v Kot. — Kot vojni kurat je odrinil na bojišče vlč. gosp. Bogdan Lendovšek, kaplan v Vojniku pri Celju. Na Bizeljsko je prestavljen vlč. g. Alojzij Musi, kaplan na Polzeli v Savinjski dolini. — Dne 5. t. m. je umrl v Rimu kardinal Franc Sal. della Volpe. Kardinal je postal 1. 1901, rojen je bil 1. 1844.

V Celovcu je bila pokopana 64 let stara gospa Franca Otič, gostilničarka. V stolni cerkvi ji je postalo slabše. Spravili so jo na dom, kjer je ponoči na 2. t. m. umrla. Bila je pobožna ženska, doma iz Škocijana in žena gostilničarja Otiča v Lidmanskega ulici v Celovcu.

Iz politične službe. Okrajni tajnik Franc Robar je bil prestavljen k okrajnemu glavarstvu v Špitalu, deželnovaladni kanclist Rudolf Kofler pa v Velikovec in deželnovaladni konceptni praktikant dr. Pavel Kerschbaum k okrajnemu gla-

com Dolfom! Kako je bilo vse to naravno, pristno in neprisljano, celo mnogo bolj, kot je v igri sami! In sedaj? Ti, domači učitelj Klas — v hladnem grobu, in stric Dolfe v daljni ruski deželi kot ujetnik že skoro dve leti! In tudi Tvojega nasprotnika v igri, Marijana, že krije črna prst in Krjavelj spi že drugo leto nevzdravno spanje v tih jamic pri Sv. Andreju! In še drugi! Kakšni časi in izpremembe, kakšni udarci in kakšne rane! Ko si spomladi 1915 odhajal prvič na fronto, sem Ti rekel: Upajmo, da se srečno vrneš in se zopet vidimo. Tedaj si odgovoril kratko s skoro melanholičnim, otožnim glasom: To vsak upa. Res sva se videla po tistem še enkrat, potem pa nič več.

Kar se piše o kadetu Miklavcu (Dom in Svet 1916, str. 251), velja tudi o Tebi: Padel je kadet Miklavc. Mladost, lepota, dobrotnost, moč, razum — lesen križ na grobu, tam kje na pustem hribu, ali na daljni poljani, ki jo je z železnim plugom razorala smrt. Vidiš, da se je to moglo zgoditi, ker se je res zgodilo; in vendar ti je nerazumljivo. Ne začudil bi se prav nič, ko bi stopil nenadoma predte kadet Miklavc v vsej svoji mladi lepoti ter bi ti smehljaje ponudil roko; pozdravil bi ga veselo in vzkliknil: „Saj sem vedel, da ni mogoče!“ In le je bilo mogoče in le je res. Do tal je posekan hrastov gozd; kar ostalo, toži in trepeče in se vije plaho v jesenskem vetru . . .

varstvu v Celovcu. Z okrajnim tajnikom Robarjem izgubi slovenski velikovski volilni okraj marjivega in izredno zmožnega uradnika, ki je dodobra poznal razmere in prebivalstvo v okraju in do katerega je imelo prebivalstvo zaupanje.

Smrtna kosa. Dne 6. t. m. je bil v Trnjavsi pri Celovcu pokopan Anton Ravnekar, antikvar v Celovcu, v 70. letu starosti, previden s svetimi zakramenti.

O deželnem odboru. Mariborska „Straža“ poroča pod naslovom „Koroški deželni odbor samo za Nemce“ sledeče: Koroški deželni odbor je v svoji zadnji seji sklenil, da ustanovi več šolskih ustanov za učence, ki bi se hoteli izvežbati na mornariški šoli v Trstu, toda z omejitvijo, da imajo pravico do teh ustanov samo učenci iz Koroškega, ki so nemške narodnosti. Ta sklep deželnega odbora je, milo rečeno, neumesten.

Knez Franc Thun. Na svojem gradu v Dččinu na Češkem je umrl dne 1. novembra zdutraj knez Franc Thun-Hohenstein, najodličnejši politik med visokim avstrijskim plemstvom. Bil je Čeh po rodu in prepričanju in je varoval vedno koristi svojega naroda. L. 1889 je bil imenovan za cesarskega namestnika na Češkem. L. 1896 je moral odstopiti. 7. sušca 1898 je imenoval cesar grofa Thuna za ministrskega predsednika. Vsled najostrejšega odpora nemškonacionalne stranke je moral v septembru 1899 demisionirati, čeravno je imel v parlamentu večino za seboj. Poklican je bil nato v gosposko zbornico. L. 1911 je bil zopet poklican za namestnika v Prago. Njegova naloga, češko-nemška sprava, se ni posrečila. Meseca sušca lani je pa odstopil. Bolehal je na obeh. Pred nekaj tedni je moral v posteljo. Vest o umoru grofa Stürgkha je vplivala nanj tako silno, da ga je zadela kap. Knez Thun ni zapustil moškega dediča, ampak edino, sedaj 13letno hčerko.

„Vžgalice“ Slovenske Straže smejo zopet nositi ovoj z belo-modro-rdečo barvo. Tako je razsodila oblast.

Dvavinarski železni novi pridejo prihodnji teden v promet. Obljubljajo se tudi enokronski bankovci, ki naj pridejo še to leto ali v začetku prihodnjega v promet.

Slovenski koroški učitelj — vzgled patrijota. Dnevnik „Grazer Tagblatt“, nemško-nacionalen list, ki Slovincem ni naklonjen, prinaša v številki 297, stran 5, od dne 26. oktobra 1916 (jutranja izdaja), pod napisom „Kriegsopfer“ o učitelju Alojziju Haninu, o katerem je poročal „Mir“ na str. 171, šte. 42, to-le vest: „Gospod Alojzij Hanin, učitelj v Kotljah, praporščak nekakega polka deželnih strelcev, umrl je bil 8. okt. ter bil pokopan 9. okt. v Pergine. Leta 1915 imel je iti k naboru. Da bi bil pri istem potrjen, dal se je prej v deželni bolnišnici operirati. Pri naboru je bil res potrjen. — Preden je nastopil vojno službo, dal je bil vse svoje precejšno premoženje za vojno posojilo.“ — (Op. ured.) Storit in dati za domovino več kot je storil in dal ta slovenski koroški učitelj pač ni mogoče, kajti dal je bil v resnici vse: blago in kri.

Prepovedana razsvetljava. Po ministrski odredbi z dne 22. m. m. je prepovedano do konca vojske z ozirom na izredne razmere ob vsaki priliki razsvetljevati grobe in grobnice s svečami in oljem. Prestopki te prepovedi se bodo kaznovali.

Pozdrave z bojišča. Kakor nekdanj doma, tako tudi tukaj, le še bolj goreče, opravljamo danes na Vseh svetih dan pobožnost na grobeh padlih bratov — junakov. V tretjič obhajamo na bojišču praznik Vseh svetih. Brez števila fantov že spi spanje miru. Srčne pozdrave vsem bralcem „Mira“! Jurij Nachbar, M. Lipuš, Valentin Podgornik iz Podjune.

Št. Ilj ob Dravi. (Ustanovitev Marijine družbe.) Rožnivenško nedeljo je bil dan duhovnega veselja za našo župnijo, ker je ta dan bila slovesno ustanovljena Marijina družba za Št. Ilj in okolico. Ob 1/3. uri popoldne so se iz župnišča v nepreglednem sprevedu (okrog 200) pomikale Marijine hčere v bližnjo podružnico Device Marije na Humcu, kjer se je slavnost vršila. Cerkevni govor je imel knezoškofijski voditelj Marijinih družb na Koroškem, prečastiti gosp. dr. Arnejc.

Bojaves v Št. Lipšu pri Dobrlivesi. (Nenadna smrt.) Že delj časa je pri g. Škorjancu domača gospodinja Marija Auguštin bolehal vsled žledodnih bolečin. Da bi si poškodovano zdravje zopet pridobila, je bila v poletju v Rogaški slatini v kopeli, odkoder je prišla okrepčana na svoj dom. Pa kmalu se je zopet oglasila stara bolezen. Da bi vzorni gospodinjini nadležno bolezen za vselej odstranili, se je podala v bolnišnico „Sanatorium“ v Celovec. Srečno je prestala operacijo 31. okt. in cela rodbina je radostno pričakovala priljubljeno gospodinjino in mater 5 otrok v svojo sredino. Toda veselo upanje vseh domačih se je še isti dan 31. okt. razblinilo in ob 6. uri zvečer je bila

že mrlič — zadeta od pljučne kapi! Tako razočaranje je pri domačih in v cel župniji učinkovalo naravnost obupno. Da bi imela nesrečno prizadeta rodbina svojo mater in gospodinjino blizu sebe, je bila mrtva pripeljana iz Celovca v Št. Lipš dne 3. novembra, kjer je bila dne 4. novembra ob ogromni udeležbi žalujočih izročena v temno krilo matere zemlje. Počivaj sladko, draga mati, v prezdognjem grobu objokovana od svojega soproga, petero otrok in od vseh znancev in prijateljev. Na veselo svidenje nad zvezdami!

Današnja številka ima prilogo „Družbe sv. Petra Klaverja za afriške misijone“.

Gospodarske novice.

5. vojno posojilo. V kratkem času pride 5. vojno posojilo. Vae victis! (Gorje pre maganim!) pravi latinski pregovor. Naše armade so na vseh bojiščih dokazale neizčrpno moč in nezlomljivo silo monarhije. Priborile so velik del sovražne zemlje in ga držijo trdno v posesti kot jamstvo pri mirovnih pogajanjih. Ko je napovedala vojsko še Romunija, se je sila naše države in njenih zavznikov zablestela v novi luči. Da pa so naše armade dosegle take uspehe na bojiščih, to so omogočila vojna posojila. Sedaj pride na vrsto 5. vojno posojilo. Že sedaj opozarjamo na to cenjene čitatelje. 5. vojno posojilo je potrebno, da zmagoslavno vojno tudi zmagoslavno dokončamo.

Mesnih kart ne bo. Uvesti so hoteli tudi mesne karte. V zadnji seji aprovizacijskega sveta so pa sprevideli, da ne gre uvajati mesne karte, ker 50 odstotkov prebivalstva itak ne je mesa.

Domotožje.

Vseh svetih dan.

Čudovito jutro je bilo danes. S slugo sva romala čez sedlo, po serpentinah v dolino, vedno ob steni iz smrečja. Tam zgoraj preži sovražnikovo oko, se oglašča sem in tja enolična pesem strojnice.

Vseh svetih dan.

Snežni velikani — nekdanji dom koroških domobrancev — in njegovi sosedje žare kot bi bili oblitni s krvjo. Tam na zapadu še par gor in potem italijanska ravnina.

Vseh svetih dan.

Domotožje roma od bajte do bajte; od kamna do kamna se plazi po jarkih, kjer stoje straže. V vseh očeh isti nemirni plamen, v vseh srcih isto hrepenenje, vsa usta šepetajo isto staro pesem: „Oj hišica očetova, Bog živi te!“ To so prazniki na fronti, dnevi tihih želja, domotožja.

Zakaj ne izpustiš ubogih src? Zakaj jih prijemaš z jeklenimi prsti, da ječijo? Ali je za nje premalo trpljenja? Zakaj si kot senca vedno za njimi? Kot nemirna vest za dušo? Kot v temnih dneh spomin na sonce in smeh?

Povsod te srečavam.

Noč v začetku aprila. Čez dan je deževalo. Po nebu se vali par temnih oblakov. Zaviti tesno v svoje plašče smo posedli po tovorih, ležečih na velikem avtomobilu. Trda je bila ta reč — municija za možna. A kdo vpraša? Vsak je vesel, da si je priboril prostor in da ni treba iti pet ur peš.

Počasi se začne gibati velikan, počasi drči v temno noč, vedno dalje, vedno dalje in vedno bliže prvim sovražnim črtam. Cesta gre tik ob fronti, da jo po dnevu infanterija obstreljuje. Na obzorju vrh hribov lezejo svetlobni plameni od vrha do vrha kot dolgi prsti, ki tipajo po tvojem telesu, da bi našli njegove rane.

Vedno ožja postaja dolina. Nenadoma obstojimo pred velikim sivim zidovjem — kamenita in železna jez preko soteske. Luči vgasnejo. Velikan čaka, da je razdalja med njim in tovarišem pred njim dosti velika in zopet se zmaje in še bolj tiho, še bolj previdno drči v noč. Samo sem in tja pridušen klic: pozor, levo vozite; in mimo nas se pomika dolga vrsta trenskih voz.

S starim črnovojnikom se pritiskava drug k drugemu. Govori kot bi sanjal, kot bi v sanjah gledal svoj dom, svoje vinograde, svojo ženo, svojo deco. Ali ne blišči solza v njegovem očesu? Ali ne drhti v bojazni in nemiru njegova duša? — Avtomobil pa drči kot pošast vedno dalje v noč, vedno dalje od domovine. Okrog njega prhuta nočni ptič — domotožje.

In dnevi so šli svojo pot, s težkim, trdim korakom so šli svojo staro izhojeno pot.

Nekoč sem stal na planini pred delavskim oddelkom. Oči Rusinov in Poljakov so se upirale v priprosti oltar. V pesku so klečali pri celi maši, pa si reveži tega niso pustili vzeti:

Dotaknil, samo čisto rahlo sem se dotaknil njihove duše: „Ukrajina, Ukrajina, mamka moja mila!“ Pa je zaplakala njihova duša in jokali so kot otrok ločen od svoje matere.

Domotožje pregnancev, domotožje beguncev, ki ne vejo, kaj je z njihovim domom, ženo in deco.

V ozki dolini med jelkami sameva pokopališče in na njem lesena kapelica. Vsak večer so klečali tam vsi vpognjeni pod težo bremena. Vsak večer je tam brlela sveča. Na oltar sv. Jurija so položili podobice. Morda spomin od matere? Morda spomin od srca, ki dan na dan roma iz domovine na fronto? Na oltar so polagali kakor nekdanj doma svoje vinarje. Koliko drugega so še položili tja, koliko tihih želja, koliko vdanosti, koliko iskrenih prošenj? Vsemogočni, Ti si jih štel, Ti si jih slišal!

Takrat je bila pomlad. Kos je pel svojo večerno pesem — podoknico svoji ljubici. A sedaj je jesen. In vendar se za marsikaterega, ki gre tu mimo, niti pomlad ni začela. In naša kapelica je razbita, oskrunjena od sovražnih granat. Pa hodijo mimo nje hropeč pod težkimi tovari in obračajo svoj pogled tja, kjer so pod razvalinami pokopane njihove molitve. Zobje skripajo, s trdimi koraki lezejo dalje.

Nekega večera sem čakal tam na pogreb. Kako tat moraš po noči ukrasti par minut, da izkažiš junakom zadnjo ljubezen.

Dolgo sem stal in gledal. Ob grobu kleči vojak. Vedno niže se sklanja, vedno bolj vpognjen kleči kot bi hotel poljubiti zemljo. Čas beži, mrak se vlega, vojak moli. Ne more se ločiti od groba. Vstane in zopet poklekne. In čas beži. A končno se dvigne, naloži svoj nahrbtnik in počasi odhaja. Pa ga vprašam ob vhodu:

„Kdo je tam pokopan?“

„Moj brat. Odhajamo odtod. Šel sem malo naprej, da vzamem slovo od svojega brata. Ne vidim ga več, niti groba ne vidim nikdar več.“

„Bog s teboj, fant!“

Počasi leze dalje od serpentine do serpentine. S sedla še en pogled v dolino in zadnji z Bogom in tudi njega je požrla dalja.

Okrog groba pa prhuta nočni ptič — domotožje bratovo; kajti dom je tam, kjer je mir in ljubezen.

In zopet je šlo življenje svojo trdo, težko pot. Zaneslo me je na drugo planino. Trentarski lovec je hodil nekdanj tam okrog, lovil zlatoroga in iskal zaklad v Bogatinu. A ta „auri sacra fames“ — glad po zlatu je bil njegova poguba in zlatorog je razril zemljo, razmetal kamenje. Zato je tako žalostna ta pokrajina. Tam-le spodaj pa vabi svet tako lep, tako poln cvetja.

Navzgor, navzdol se vije pot in na nji kot velika, dolga kača, vrsta tovornih živali. Vse mirno, samo hropenje živinčet in tam od daleč sem in tja rezek pok.

Tedaj se vzbudi, Bog ve kje, otožna pesem kot jok duše pred vratmi raja. Zategnjena, monotona bosanska pesem! Jermen, ovit okrog roke, vleče svoje živinče in poje pesem domotožja.

Polagoma izgine vse v sivi daljavi.

Vseh svetih dan.

Čemu vstajajo spomini veseli in žalostni?

„Tam na levi so grobovi, tam spiš ti...“

In jutri vseh mrtvih dan. Ravno sem se vrnil z grobov. Mesec je razlil svojo svetlobo po njih. Resne obraze obseva. Kakor iz kamna izklesani stoje. Toda kaj se godi v teh dušah? Kaj se je godilo že vse te dni, ko so iz brinja pletli vence svojim padlim tovarišem? Kaj se more goditi v duši, ki ve: morda se jutri vlečem med te grobove. Ali bo tam vtešeno domotožje? Ali se tam umiri srce?

Mesec obseva gomile; okrašene so kakor niti v domovini ne morejo biti boljše.

Od groba do groba stopam in ustnice šepetajo: miserere mei Deus... Še nikdar nisem tako blagoslavljal grobov in jih več ne bom.

Vseh mrtvih dan.

Na grobovih umira domotožje.

„K Tebi, Gospod, sem dvignil svoje oči...“

Pismo z bojišča.

Koroška fronta, 1. listopada 1916.

Pri nas je zopet mir! Utihnilo je grozno donenje topov, pomiril se je palentar s svojimi navadnimi izleti k našim postojankam! Ves up, prodreti v našo lepo slovensko domovino, se je popolnoma izjalovil.

A vendar imamo še hujšega sovražnika — zimo. Minulo bo tri tedne odkar je prišel ta novi sovražnik s svojo vojsko nad lepo jesen. — Hud in dolg je bil boj.

Zmagala je na hribih zima in že gospodari več dni z nami. — Kako prijetni so bili minuli lepi jesenski dnevi, kako lepa je bila jesenska narava! A sedaj. — Povsod mraz, zmiraj mnogo dela. —

Vendar smo še vsi najboljši volje, ker se tolažimo s tem, da bomo tudi tega sovražnika, kakor prvega, zmagovito premagali.

V žalostnih in veselih urah imamo nekega dobrega prijatelja, po narodnosti Hrvat, ki ve povedati v vsakem trenutku nekaj burk, in tako odstraniti žalost.

Prisrčne pozdrave pošiljata vsem Slovencem
Tonej Müller,
enoletni prostovoljni četovodja iz Blač pri Beljaku,
in veseli Polovina Danilo,
enoletni prostovoljni korporal iz Bosne.

Drobne vesti iz vojske.

Podmorska trgovska ladja „Deutschland“ je zopet dospela v Ameriko. Tri dni se je borila z izredno silnim viharjem. Na nekem mestu so se nahajale sovražne ladje. Zato se je morala voziti „Deutschland“ 10 ur pod vodo. — Na Nemškem so uvedli karte za obleko in perilo. — Generalni polkovnik pl. Borojevič se je izrazil pred nekaj dnevi nasproti nekemu poročevalcu: Povejte doma, da bi bili mi na fronti srečni, če bi v zaledju vladalo tako zaupanje kakor tukaj zunaj pri nas. — Na avstralskega ministrskega predsednika Hughes je neznanec izvršil napad. Na ministra, ki je ležal v postelji v svoji vili, je skozi okno vstrelil z revolverjem, pa ga je zgrešil. — Najvišje cene nameravajo za najvažnejša živila uvesti tudi na Ruskem, kakor poročajo londonske „Times“, in sicer za žito, čevlje, tkanino, petrolej, milo in druge izdelke. — Rusija je prepovedala uvoz luksusa, tudi zlate ure. Hudo je pri tem prizadeta Švica. — V Romuniji so internirali bivšega ministrskega predsednika in znanega prijatelja zveze z Avstrijo Petra Carpa, ker se je branil podpisati udanostno izjavo na kralja, češ da ima pred svetom še pošteno ime izgubiti, kralj pa je prelomil svojemu stricu in zaveznikom dano besedo.

Skrb za posle.

Krvava svetovna vojska bo prišla h koncu. Vse na svetu se konča, tudi to se mora končati. Za tisti čas pa je treba že zdaj preskrbeti in ne držati rok križema. Za naše gospodarje bo tedaj nastopila skrb, odkod vzamemo delavcev? Zdaj ima kmet svojega Rusa, kaj pa potem? Kdo bo delal? Poklicani krogi že zdaj opozarjajo na tisti čas in kažejo na primerna sredstva, s katerimi se naj dobi na deželo poslov ali vsaj ohrani, kar je kmečkih ljudi na deželi.

Koroški kmetijski list „Landw. Mitteilungen“ obširno obravnava to stvar. Pomanjkanje poslov ni kaj novega v deželi. L. 1816 že je razpisala koroška kmetijska družba nagrado za najboljši spis, ki bi naj povedal, kako opomoči izprijenosti poslov in „uvesti pri njih več pokorščine, pridnosti in pravnosti.“ Do danes merodajni krogi na to vprašanje še niso našli odgovora, oziroma se v dejanju za naše posle še ni storilo nič izdatnega. Zadnji predlog deželnega kulturnega sveta je priporočal:

1. Naj se dele med posle štedilne premije,
2. naj se podpira zgradba primernih stanovanj za posle,
3. naj se dajejo brezobrestna posojila za zgradbo malih delavskih hišic na deželi,
4. naj se napravijo mala posestva za oženjene posle, katera bi se ljudem dala proti nizki najemnini, ali primerni odkupnini. Nato je deželni zbor dovolil za štedilne premije za posle za leto 1917 znesek 8000 K in zanaprej vsako leto 10.000 K, za priredbo poslovskega stanovanj letni znesek 2000 K, za zgradbo delavskih hišic letni znesek 3000 K.

Zdaj je prišla vojska in z vojsko skrb za invalide! Gospodarski strokovnjak v omenjenem listu svetuje, naj se spoji skrb za invalide z skrbjo za posle in naj se poklicani krogi odločno zavzemajo za zgradbo malih domov za vojake, ki se bojo vrnil domov, pa ne bojo več za delo. Da, za državo in za ljudstvo nastane tu velika dolžnost. Svojih invalidov ne bomo pastili beračiti, dati se jim mora dom in dati dela. Ali invalid ni kmečki delavec, ta potrebuje obe roki in obe nogi, obrtnik je pa lahko tudi invalid. Za kmete pa nastane dolžnost, skrbeti za svoje zdrave ljudi, da jih ne pojde preveč iz dežele v mesto. V mestih bo po vojski primanjkovalo na vseh straneh delavne roke in bati se je, da nam odbeži vse, tudi še tisto, kar je bilo zdaj še doma. Beda današnjih dni bo kmalu pozabljena, in ljudje ne bojo več mislili, da dobivamo kruh le s polja. Da vzdržimo delavce na deželi, nimamo drugega sredstva nego dati delavcu svoj dom! V mestu lahko najde večjo plačo, ali svojega doma ne, in če ima delavec svoj dom na deželi, bo tam ostal tudi pri manjšem zaslužku.

Ljubo doma,
kdor ga ima . . .

Drevo ne raste, če nima mirnega prostora ptica ne vali, če je ne pustiš pri miru, pa naj bo človek kaj prida, če mora kakor cigan romati od leta do leta po tujih krajih. To ni mogoče. Sloveči mislec in učenjak Carlyle je nekoč pisal: „Želel bi, da bi celo ljudi poslali ostali pri meni vse žive dni!“ Poslov bo mo imeli le, če jim damo domove, ne vsem, to ni mogoče, ali vendar toliko domov, da vsak pošten hlapec in poštena dekla vesta: ako varčujeva, nama je dana možnost, poročiti se, kupiti si svoj domček, ostati tu doma, preživiti se, če Bog da srečo, pošteno in dostojno. Do tega ima pravico tudi posestnik. In le tako je mogoče dati tudi otrokom naših dekel krščanskega očeta in krščansko mater. Iz zakonov se bojo rodili otroci, in ti otroci bojo pod varstvom starišev. Odrasli bojo šli služiti h kmetu, nekaj jih seve pojde tudi v mesta. To mora tudi biti.

To je edina pot. Da se stvar izvede, priporočajo ustanovitev neke naselbinske zadruga. Potem priporočajo strokovnjaki davek, ki bi se naložil kmetom, kateri imajo posle. Čim več poslov kdo ima, tem večji davek bi ga zadel.

Ne vem, ali je tega treba, in bode to kaj pomagalo? Zdi se mi, da po vojski država in dežela za kmeta ne bodeta imela dosti sredstev. Davki bojo za dolgo vrsto let vsled bojnih dolgov in drugih potreb, zlasti radi oskrbe invalidov silno hudi. Kmetom se bo reklo: Zaslužili ste med vojsko, pomagajte si sami! Bojimo se, da se bo tako govorilo. Ko se celih 100 let v tej prevažni stvari ničesar ni storilo, se od drugih ljudi tudi zdaj ničesar ne bo storilo, storiti moramo sami. Kdo pa naj nastopa? Mislim, da je poklicano tu nastopiti naše kmečko združništvo! Nove zadruga za to ne potrebujemo. Kdo pa bi tudi prevzemal poročstvo za stvar, ki je le kmetu v korist, če tega jamstva ne bi hotele prevzeti naše zadruga, v prvi vrsti naše posojilnice? In želeli je, da ne odlašamo. Ni posojilnice med nami, ki bi ne mogla utrpeti na leto, recimo 150 K, s tem da morebiti posveti kapital 3000 K brezplačno za zgradbo doma, bodisi za invalida, bodisi za kmečke posle. Najprej bi bilo treba dotičnih sklepov, potem bo treba skupnega postopanja. Treba poskrbeti prostora za zidanje. Ta prostor bi mnogi večji posestniki morebiti dali brezplačno. Vzemimo grofa Thurna v Pliberku, barona Helldorfa v Grebinju, kneza Lichtensteina v Rožeku, samostane in cerkve in druge večje posestnike. Saj ravno večji posestniki poslov najbolj potrebujejo in njihova posestva so prišla ob vso vrednost, ker ni več delavcev na deželi. Potem bi si poskrbeli primerne načrte in šli konečno beračiti stavbeni material. Premožni posestniki bi nam dali stavbenega lesa. Vse to se pa mora kmalu izvesti. Odlagalo se je predolgo, skrajni čas je že, če bojo, česar ne dvomimo, sodelovali naši gg. rodoljubni duhovniki in naši župani, bomo napravili potrebnih domov poceni in v takem številu, da bo vsaj za prvi čas zadostovalo.

V. Podgorc.

Misijonski kotiček.

Klaverjev koledar 1917, pravi misijonski koledar v prosep rešitve duš ubogih zamorcev in oproščenje sužnjeve, katerega je izdala družba sv. Petra Klaverja letos tudi v slovenskem jeziku, je pravkar izšel. Je zelo priporočljiv vsled svojih lepih in poučnih povestic in slik iz življenja zamorskih kristjanov v Afriki. Tudi vrli vojaki in ljuba mladina najdejo v njem primerne in koristne berila. En izvod s poštnino stane 37 vinarjev, 10 izvodov poštnineprosto. Naroča se pri zgoraj imenovani družbi: Ljubljana, Pred škofijo 8.

Kako lahko pomagamo našim padlim junakom v mesecu vseh vernih duš? Vojska sega s svojo moralno roko v vse družine! Sožalna pisma pisati, tolažilne obiske delati, to je mnogo-krat tako težko, da se trga človeku skoro srce; kako najti pravo besedo, kako zadeti pravo soperje? Pustite rajnega vpisati v „Mašno zvezo za Afriko“ in priložite sprejemno podobico sožalnemu pismu! Tu ni treba mnogo besedi: malo ljudomilo delo samo govori! Mašna zveza za Afriko, ta času primerna ustanova usmiljenja, odpre vsem udeležencem zaklade 300 sv. maš, ki se berejo po namenu udov mašne zveze. Kot udeležni prispevek zadostuje za osebo enkratna misijonska miloščina 1 krone. Lahko se vpišejo živi kot umrli. Pred vsem se toplo priporoča to delo ljubezni v blagor na bojnem polju se vojskujočih vojakov! Prijave in prispevki naj se naslovijo na Družbo sv. Petra Klaverja, Ljubljana, Pred škofijo 8.

Večje ali manjše posestvo vzamem v najem. Ponudbe sprejemam do 1. januarja 1917. Frano Ribnikar, Svetnavas v Rožu (Weizelsdorf), Koroško.

Na Kalvarijo! V tiskarni sv. Cirila v Mariboru je izšla krasna zbirka 31 križevih potov za najraznovrstnejše okolščine in potrebe življenja. Cene so vezanim izvodom: K 2'50, K 3'20, K 3'50, po bolj ali manj lepi in trpežni vezavi. Zraven teh 31 križevih potov pa je izšel še poseben „Kažipot za duhovnike“, ki obsega na 163 straneh obširno zgodovino križevega pota, zelo primerno za postne pridige, kakor tudi vsa določila sv. Cerkve o ustanovitvi, blagoslavljanju, o spremembah, o poveljavljanju (sanatio) in o odpustkih križevega pota, in en obširen križev pot za duhovnike — male duhovne vaje. Cena lepo vezani knjigi K 1'80.

Ni rezani kamen,
Ni lavorjev šop
Ne kaže, ne pravi,
Kje njegov je grob.

Tužnim srcem naznanjamo podpisani vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naš iskreno ljubljani brat, oziroma svak, gospod

Alozij Hanin

praporščak nekega c. kr. črn. pešpolka in učitelj v Kotljah pri Guštanju

v cvetoči mladosti 25 let dne 13. vinotoka 1916 zatisnil svoje upolno oko v Pergine na južnem Tirolskem v bolnišnici, v katero ga je spravila zavrtna bolezen, ki si jo je nakopal na bojišču. Naj mu bo zemljica lahka! Šmihel pri Pliberku, 1. listopada 1916.

Žalujejoči:

Malka Kraut roj. Hanin,
Milka Kraut roj. Hanin,
sestri.

Ivan Kraut, Anton Kraut,
veleposestnik, posestnik, t. č. na bojišču,
svaka.

100 litrov domače pijače

osvežujoče, slastne in žejo gaseče si lahko vsakdo sam napravi z majhnimi stroški. V zalogi so: ananas, jabolčnik, grenadinec, malinovec, muškati brusovec, poprovi metavec, pomarančevc, prvenčevc, višnjevec. Neuspeh izključen. Ta domača pijača se lahko pije poleti hladna, pozimi tudi vroča namesto ruma ali žganja. Sestavine z natančnim navodilom stanejo K 8'50 franko po povzetju. Za ekonomije, tvornice, večja gospodarstva, delavnice itd. neprecenljive vrednosti, ker to delavca sveži in ne opijani in njegova delazmožnost nič ne trpi.

Jan. Grollich, Engel-drožerija, Brno 638, Moravsko.

Paramente

kakor mašna oblačila, pluviala, vela, plaščke za ministrante, cerkveno perilo, birete, kolarje, šmizete, kelihe, ciborije, monštrance, zvončke itd., križe, sohe v bogati izbiri po nizkih cenah ima v zalogi oddelek za paramente Jožefovega društva v Celovcu.

Kdor hoče svojcem na bojišču s posebnim

praktičnim darom

napraviti veliko veselje, naj naroči mojo poceni

garnituro za bojišče

obstoječo iz sledečih, za vsakega vojaka nepogrešljivih reči:

- 1 zapestna ura s kazalom iz radija, se ponoči sveti, dobro Anker-kolesje, s 3 letnim jamstvom,
- 1 vojaška žepna svetilka z baterijo, električna luč v žepu,
- 1 samobrivni aparat, elegantno izdelan, s katerim se lahko dobro in hitro brije,
- 1 žepni vžigalnik za bojišče, ki da takoj ogenj ob vetru in dežju, ne potrebuje bencina,
- 1 patentiran napolnjen peresnik, piše vijoličasto, brez tinte, brez svinčnika, samo da se pomoči z vodo,
- 1 vojaški žepni nož iz Solingerjevega jekla z dvema rezaloma in 1 čepovlakom,
- 1 vojna denarnica s tremi predalčki in trdnim zaklepom.

Te reči, posamezno nakupljene, bi stale 35 kron, le zavoljo velike zaloge prodajam to popolno garnituro, vse navedene reči skupaj za samo

20 kron

po povzetju (po vojni pošti denar vnaprej).

Jakob Rönig, Dunaj, III/208, Löwengasse Nr. 37a.